

מקלדת Faz

פירוט אפשרויות, הוראות התקנה ושימוש

אוגוסט 2012

פרישת Faz למקלדת מחשב היא הגרסה המלאה המאפשרת בצורה נוחה הפקה של כל תו עברי, וזאת מבלי לפגוע ביכולת להפיק אותיות גדולות באנגלית. ניתן להפיק באמצעותה 185 תווים שונים להקלדה וכן 5 תווי בקרה.

היא כוללת את כל האותיות העבריות, סימני הניקוד העברי וטעמי המקרא. היא כוללת את כל האותיות הגדולות באנגלית וסימני הפיסוק הסטנדרטיים וכן כמות לא מבוטלת של תווים נוספים, ובכללם סימנים מתמטיים.

קודם כל, למען הסר ספק, התקנת פרישת מקלדת חדשה אינה מבטלת שום פרישת מקלדת קיימת. אין זה משנה באיזו מערכת אתה עובד (חלונות, לינוקס), הפרישה החדשה מותקנת בנוסף לפרישה הקיימת, לא במקומה. אם היא מוצאת חן בעיניך ניתן להסיר את הפרישה הקודמת ולעבוד רק בה. אם היא לא מוצאת חן בעיניך, ניתן להסירה. ניתן לעבוד עם שתיהן במקביל. כל הפעולות הן הפיכות. ניתן להתקין מחדש פרישה שהוסרה ולהסיר פרישה שהותקנה.

הבדלים בשימוש יומיומי בין מקלדת Faz למקלדת סטנדרטית

ברוב המכריע של האותיות העבריות אין הבדל. לחיצה על מקש מפיקה את האות. באופן מודע שונה מיקומן של שלוש אותיות. זה אינו אילוצ טכני, אלא שינוי מכוון שלדעתי היה צריך לעשות מזמן במקלדות העבריות. אני מודע לכך שבכך אני כופה שינוי נוסף על המשתמש, אך אני בטוח שתוך זמן קצר ישתנו לטובה מהירות ההקלדה ונוחותה.

אז מה נשתנה?

התווים [ת],[ן],[ץ] עוברים למיקומים חדשים. כתוצאה מכך נעלמת לחלוטין שגיאת ההקלדה הנפוצה ביותר בעברית: ההחלפה בין [ן],[ן]. בנוסף לכך, סימני הפיסוק באנגלית ובעברית הם על אותם מקשים. הפסיק, הנקודה, הלכסן וכן הלאה נמצאים על אותו מקש באנגלית ובעברית.

כיצד מפיקים את התווים הנוספים?

חלק מהתווים מופקים בלחיצה על מקש ה-[AltGr] ומקש נוסף. תווים אחרים מופקים בלחיצה על מקשי [AltGr][Shift] ומקש נוסף.

להלן ייצוג גרפי של פרישת Faz:

בחלק השמאלי התחתון של כל מקש מצוין **תו הרמה הראשונה**, זה המופק ידי לחיצה על המקש.

כאמור לעיל, שלושה מקשים הוזזו למקומות חדשים. התו [ת] למקש ו, התו [ן] (נ סופית) למקש W והתו [ץ] למקש Q.

הפסיק, הנקודה, הלכסן והגרש נמצאים באותם מקשים שעליהם נמצאים מקביליהם באנגלית.

התו [;] אינו נמצא ברמה הראשונה. זהו התו היחיד שהוזז לרמה השלישית. הוא מופק בשילוב [Alt gr];.

בחלק השמאלי העליון מופיעים **תווי הרמה השניה**, אלה המופקים בלחיצה על [Shift] ומקש כלשהו.

אין שום הבדל בין פרישת Faz לפרישה סטנדרטית בתווי הרמה השניה.

בחלק הימני התחתון מופיעים **תווי הרמה השלישית**. הם מופקים בשילוב [AltGr] ומקש כלשהו.

נעשה מאמץ לבחור מיקומים הגיוניים וקלים לזכירה כדלקמן:

בשורה הראשונה:

תווי הניקוד מוקמו בצורה הגיונית ככל האפשר. הסגול והצירה ממוקמים מעל האות [E] משני צידיה, היות שהתנועות האלה מבטאות את התנועה E.

בצורה דומה, הקמץ והפתח ממוקמים מעל ומשני צידי האות א.

הקובוץ ממוקם מעל [U].
החיריק מעל [O].
החולם מעל [O].

יש מספר תווי ניקוד שיש בכל זאת לשנן. הדגש מעל [1], השווא מעל [2]. עוד בשורה הראשונה, המקף מעל מינוס [-] בשל הדמיון הצורני. הסימן [±] מעל [+].

בשורה השניה:

ניקוד שין שמאלית ושין ימנית הוא במקשים הנמצאים מעל האות [ש] משמאל ומימין.
€ (סימן אירו) נמצא על E.

® (תו סימן רשום) נמצא על R.

וּ (ליגטורה יידיית, הכפלת האות [ו]) על האות העברית [ו]. זהו גם המיקום במקלדות מיקרוסופט.

° (סימן מעלה) על O.

© (סימן זכויות יוצרים במוסיקה) על P.

⚡ (ליגטורה א+ל). על מקש [{}]. ניתן לראות את הליגטורה הזו לעתים בכתבי הקודש, אך השימוש היומיומי שלה הוא בשפת לדינו. גם ברמה הרביעית נמצא תו לדינו על המקש הזה.

✓ (סימן שורש מתמטי) על \. בחלק מהמחשבים נמצא המקש הזה בשורה השלישית ולא בשניה.

בשורה השלישית:

נא על ש.

ן (סימן אינטגרל במתמטיקה) על S.

י (ליגטורה יידית, הכפלת האות [י]) על האות העברית [י]. זהו גם המיקום במקלדות מיקרוסופט.

י (ליגטורה יידית, הצמדת האותיות [ו][י]) על האות העברית [ח]. אין סיבה מיוחדת, פרט לכך שזהו גם המיקום במקלדות מיקרוסופט.
£ על L.

; על [;]. כאמור, זהו התו היחיד שהוזז מהרמה הראשונה לרמה השלישית.

' (גרש עברי) על מקש ['] (גרש אנגלי).

✓ (סימן שורש מתמטי) על \. בחלק מהמחשבים נמצא המקש הזה בשורה השניה ולא בשלישית.

בשורה הרביעית:

ז (זקף קטון, טעם מקרא מעל האות) על מקש [ז]. על אותו מקש נמצא גם זקף גדול.

א (סימן כפל מתמטי) על [X].

© (סימן זכויות יוצרים) על C.

א (נון הפוכה) על [נ].

- (קו מפריד ארוך) על N. באנגלית הוא נקרא En-dash ובמקור הוא אמור להיות ברוחב האות N.

— (קו מפריד ארוך מאד) על M. באנגלית הוא נקרא Em-dash ובמקור הוא אמור להיות ברוחב האות M.

LRM (כפיית תצוגה משמאל לימין), RLM (כפיית תצוגה מימין לשמאל) נמצאים על התווים [>] [<] משמאל וימין.

÷ (סימן חילוק) על התו [/] (גם הוא סוג של סימן חילוק).

בחלק הימני העליון מופיעים **תווי הרמה הרביעית**. הם מופקים בשילוב [Shift][AltGr] ומקש כלשהו.

גם כאן נעשה מאמץ לבחור מיקומים הגיוניים וקלים לזכירה כדלקמן:

בשורה הראשונה:

ב סימן הרפה מעל [1], עליו נמצא גם סימן הדגש (רפה הוא סימן מנוגד לדגש מבחינת משמעותו).

מ (מתג, טעם מקרא מתחת לאות) מעל [2], שעליו נמצא גם שווא. הסימנים דומים מאד זה לזה.

חטף-סגול מעל סגול.

ק (קמץ קטן) מעל צירה.

ק חטף-קמץ מעל קמץ.

ק חטף-פתח מעל פתח.

∞ (סימן אינסוף מתמטי) מעל 8, בשל צורתו.

ר (רביעי, טעם מקרא מעל האות) מעל חיריק (סימן ניקוד זהה, אך מתחת לאות).

חולם-חסר מעל חולם-מלא.

– קו אופקי החוצה את האות שאחריו מעל מינוס (-).

+ סימן חיבור מעל פלוס (+).

בשורה השניה:

“ מרכאות כפולות פותחות באנגלית (גבוהות ודמויות הספרה 6 מוכפלת) מעל Q.

” מרכאות כפולות סוגרות באנגלית ובעברית (גבוהות ודמויות הספרה 9 מוכפלת) מעל W.

” מרכאות כפולות פותחות בעברית (נמוכות ודמויות הספרה 9 מוכפלת) על E.

ע (עיגול מסורה מעל האות) על מקש החולק תווים דומים (O באנגלית, ם בעברית, סימן מעלה).

ח (האות היוונית פאי, היחס המתמטי בין היקף המעגל לקוטרו) מעל P.

ב (ואריקה, סימן ניקוד מעל האות). זהו תו הרפה בלדינו. לכן נבחר המקש {}, שעליו נמצא גם תו הלדינו השני במקלדת זו.

בשורה השלישית:

ש (שלשלת, טעם מקרא מעל האות). מעל האות [ש].

: (סוף פסוק) תו הנראה כנקודתיים ולכן נמצא על אותו מקש.

” (גרשיים עבריים) על מקש [“] (גרשיים אנגליים).

א (פסק, טעם מקרא) נראה כקו מאונך, חולק מקש עם תו מאונך כללי.

בשורה הרביעית:

ז (זקף גדול, טעם מקרא מעל האות) על מקש [ז]. על אותו מקש נמצא גם זקף קטן.

• (סימן נוסף לכפל מתמטי) על [X] עליו פגשנו ברמה הקודמת את סימן הכפל [×].

ת (תלישה קטנה, טעם מקרא מעל האות) משמאל לטעם המקרא קרני פרה.

ק (קרני פרה, טעם מקרא מעל האות) על המקש [V] שיש לו דמיון טיפוגרפי מסויים אליו.

ת (תלישה גדולה, טעם מקרא מעל האות) מימין לטעם המקרא קרני פרה.

שימו לב לסימטריה שבשלושת הסימנים האחרונים לעיל. הם נקבעו כך על-מנת להקל על זכירת מיקומם.

שלושת התווים הימניים ביותר בשורה זו הם תווי בקרה בלתי נראים. הם מצמידים, מפרידים או מחליפים את הסימנים המקיפים אותם. שניים מהם חולקים מקש עם תווי בקרת הכיוונים מהרמה השלישית. גם דבר זה אמור לסייע לזכור את מיקומם.

הוראות התקנה

זוהי גירסת לינוקס. לגירסת חלונות אנא פנה לכתובת

<https://sourceforge.net/projects/heboard/files/>

הפעל טרמינל.

הקלד `sudo gedit`.

בחר פתיחת קובץ. נווט לתיקיית `/usr/share/X11/xkb/symbols` ושם פתח את הקובץ `il`.

הדבק לסוף הקובץ את התוכן שבקובץ `faz`.

מבלי לצאת מ-Gedit, שמור וסגור את הקובץ `il`.

בחר פתיחת קובץ. נווט לתיקייה `/usr/share/X11/xkb/rules`. בשני הקבצים הבאים יש לבצע את אותן פעולות:

`base.lst`

`evdev.lst`

חפש בקובץ את השורה:

`lyx        il: Hebrew (lyx)`

ואחריה הכנס את השורה:

`faz        il: Hebrew (faz)`

לאחר מכן, מבלי לצאת מ-Gedit, שמור וסגור את הקובץ.

לאחר סיום הטיפול בשני הקבצים האלה, יש לפתוח שני קבצים נוספים ולבצע בהם את הפעולה שתפורט מיד:

`base.xml`

`evdev.xml`

בכל קובץ חפש את הקטע הבא:

```
<variant>
  <configItem>
    <name>lyx</name>
    <description>Hebrew (lyx)</description>
  </configItem>
</variant>
```

מיד אחריו הדבק את:

```
<variant>
  <configItem>
    <name>faz</name>
    <description>Hebrew (faz)</description>
  </configItem>
</variant>
```

לאחר מכן, מבלי לצאת מ-Gedit, שמור וסגור את הקובץ.

לאחר סיום הטיפול בשני הקבצים, סגור את Gedit וסגור את הטרמינל.

ההתקנה הסתיימה. כדי לבחור באיזו פרישת מקלדת להשתמש, היכנס ל-Applications>System Tools>System Settings. בחר Keyboard. בחלק התחתון לחץ על Layout Settings. בחלק התחתון לחץ על + ואז יפתח תפריט הפרישות. ב-Hebrew תמצא את הפרישה החדשה ותוכל לבחור להוסיפה.

ד"ר יובל רבינוביץ yuval@lab.co.il

גרפיקה: גל רבינוביץ gal@lab.co.il